

Bobiler i Norge

Noen forurensningsmessige betraktninger

Av Oddvar G. Lindholm

Oddvar G. Lindholm er seksjonssjef for kommunale avløp i SFT

Innlegg på seminar i Norsk vannforening 31. mai 1994

Sammendrag.

Miljølempene ved toalettavfall fra bobiler ligger hovedsaklig i smitterisiko av villdyr og husdyr, samt hygieniske problemer for drikkevannskilder. Miljøproblemer representert ved estetiske ulemper ved tømning utenfor forsvarlige mottaksanlegg er også fremtredende. Det er et totalt behov for alminnelig tilgjengelige mottaksstasjoner på omkring 285 i Norge. Det anslåes at man i dag har ca. 200 slike, mens kommunen for 1994 har søkt om støtte til ytterligere 39 stasjoner. Det synes dermed som problemet med manglende stasjoner er i ferd med å komme under god kontroll.

Innledning.

Antallet bobiler fra Europa på sommerbesøk i Norge har økt betydelig de siste årene. Det fins ikke noe god statistikk på antallet, men Transportøkonomisk institutt kom i 1992 til at ca. 50000 bobiler/caravaner passerte Svinesund.

Økningen i antallet bobiler fra 1991 til 1992 var ca 20%, mens økningen fra 1992 til 1993 var på 33%.

Undersøkelser i Tyskland har vist at

13% av tyskere ser på Norge som et interessant reisemål for bil. Dersom alle disse 13% skulle komme samtidig, ville vi fått 117600 bobiler bare fra Tyskland. Dette viser at potensialet for bobilturister til Norge er meget stort.

Selv om pressen og andre har fokusert svært på ulempene ved bobilturismen, må vi ikke glemme at de legger igjen en betydelig mengde valuta i landet.

Næringsdepartementet har kommet til følgende forbruk pr. gjestedøgn i Norge av ulike kategorier turister.

Turistenes forbruk i kr/gjestedøgn

	Camping	Villcamping	Hotell
Tyske	284	337	360
Norske	340	374	500
Svenske	295	312	565

Miljømessige ulemper.

Det er ikke foretatt spesielle undersøkelser av miljømessige ulemper fra bobiler. Det er imidlertid tømning av toalettavfall og gråvann fra bobiler utenfor godkjente plasser som er problemet. De fleste moderne bobiler har en oppsamlingstank for toalettavfall og en tank for gråvann fra oppvask, vask, dusj o.l.

Hver sommer er det store presseoppslag om bobiler som tømmer toalett-

avfallet i veikanten og på andre upas- sende steder. Dette er primært et hygi- enisk og estetisk problem.

Miljøulempene kan i hovedsak opp- summeres som følger:

- Toalettavfall inneholder normalt væs- ker med organiske miljøgifter.
- Estetiske ulemper langs vei og i natur.
- Smittefare:
 - Villdyr.
 - Husdyr, hunder, katter.
 - Drikkevannsforurensninger.
 - Bading, barn som leker.
- Toalettavfall kan inhibere biologiske prosesser i renseanlegg og slam- behandling.

Ansvars og myndighetsfordeling på forurensningssektoren.

Fordeling av ansvar og myndighet er som følger:

Kommunen

Kommunen har et selvstendig ansvar etter § 26 i Forurensningsloven, til å opprette mottaksstasjoner for bobiltoaletter. Kommunen har ansvaret for å opprette dette der behovet tilsier det.

Fylkesmannen.

Fylkesmannen har blitt bedt av SFT om å utarbeide en fylkesplan for hvor det er hensiktsmessig å opprette mottaks- stasjoner i fylket. Dette har de fleste fylker nå gjort. Fylkesmannen kan imid- lertid ikke instruere kommunen om å opprette slike stasjoner, da kommunen selv er myndighet på området. Fylkes

mannen skal likevel påse at kommunen følger lover og regelverk generelt.

Videre skal fylkesmannen prioritere søknader om støtte til opprettelse av slike stasjoner. Denne listen over prio- riterte prosjekter sendes SFT. Støtten kan gis over kapittel 1442 post 63 på Statsbudsjettet.

SFT.

SFT skal gi en nasjonal samlet innstil- ling til Miljøverndepartementet om støtte til opprettelse av mottaksstasjoner. SFT skal sette igang relevante nasjo- nale utredninger ved behov. SFT- rap- porten: "Undersøkelse av sanitær- væsker- Virkning på renseprosesser og slamkvalitet" (TA-864 / 1992), er et eksempel på en slik rapport med rele- vans for bobiler.

Forøvrig skal SFT gi forurensnings- messige råd til Miljøverndepartemen- tet og koordinere og instruere fylkes- mennene i relevante forurensnings- spørsmål.

Miljøverndepartementet.

Miljøverndepartementet instruerer SFT, gir politiske retningslinjer, utarbeider lovforslag, budsjetttrammer, og har kon- takt til andre departementer.

Saksbehandling

Saksbehandlingen etter Forurensnings- loven vil som regel i praksis følge føl- gende mønster:

A) Tett tank der innholdet hentes med tankbil:

Utslippstillatelse fra fylkesmannen er ikke nødvendig. Kommunen er ansvar- lig for regelmessig tømming av tanken, men eier av tanken betaler for tømmin- gen.

B) Mottak der innholdet dreneres til kommunalt avløpsnett:

Kommunen må gi "innslippstillatelse" til eieren av mottaket. Kommunen må sjekke om fylkesmannens utslippstillatelse for kommunen eller rense-distriktet også kan omfatte den nye belastningen. Eier av mottaket betaler tilknytningsavgift og årsavgift til kommunen.

C) Mottak som har utslipp til annet sted enn til kommunalt avløpsnett:

Kommunen gir tillatelse dersom utslippet tilsvarer mindre enn 25 personer og utslippet ligger i spredt bebyggelse.

Fylkesmannen gir tillatelse i andre tilfeller og når kommunen selv står som eier av mottaket.

Antallet mottak og behov for slike i Norge.

SFT kontaktet Miljøvernavdelingene i fylkene ved årsskiftet 1993/1994 for å få en grov oversikt over antallet offentlig tilgjengelige stasjoner på det tidspunktet og behovet for nye stasjoner. Tabellen under viser resultatet av forespørselen. Tallene er ikke verifisert og må brukes med forsiktighet. For 1993 ble det søkt om støtte til 51 tømme-

Landsoversikt for toalett-mottak for bobiler 1993 og totalt behov

Fylke	Antall mottak nå	behov	Status for en eventuell fylkesplan
Oslo & Akershus	23	33	Ferdig
Østfold	2	5	Ikke noe plandokument Avtale m. Vegmynd.
Oppland	14	15	Ikke noe plandokument
Hedmark	3	8	Ferdig jan/feb 94
Buskerud	5	10	Ferdig
Vestfold	1	1	Ingen plan
Telemark	5	11	Ferdig i 1994
Aust-Agder	7	11	Ferdig i 1994
Vest-Agder	7	12	Ferdig
Rogaland	8	19	Ferdig
Hordaland	13	25	Plan våren 1994
Sogn og Fjordane	8	16	Ferdig i 1994
Møre og Romsdal	12	18	Ferdig
Sør-Trøndelag	13	20	Ingen plan
Nord-Trøndelag	4	20	Ferdig i feb. 1994
Nordland	13	30	Ferdig i mars 94
Troms	0	9	Plan er til høring
Finnmark	1	21	Plan er til høring
Sum	142	284	

anlegg for bobiler og turistbusser, samt forett anlegg for fritidsbåter. Tilsammen ble det søkt om en støtte på ca. 1,8 millioner kroner over Miljøverndepartementets budsjett. Dette ble innvilget. Dersom man antar at støtteprosenten i 1993 i middel lå på 23%, har kommunene brukt ca. 6 mill. kr. på disse mottakene. Miljøverndepartementet og kommunene har da tilsammen brukt ca. 8 mill. kr på slike mottak i 1993. I tillegg kommer støtte gitt av Statens vegvesen og private investeringer fra bensinstasjoner og andre.

I løpet av sommeren 1994 burde det da dermed være ca. 200 alment tilgjengelige anlegg for bobiler i Norge.

For 1994 er det søkt støtte til ytterligere 39 mottaksstasjoner. Av disse er 2 kombinert med mottak fra fritidsbåter

og 2 er bare for fritidsbåter. Den totale søknadsmassen for 1994 over Miljøverndepartementet.s budsjetter ca. 1,2 mill.kr. Disse stasjonene representerer investeringer fra kommunenes side på ca. 5,8 mill.kr. i 1994.

Miljøverndepartementet har imidlertid ikke kunnet prioritere å støtte noe bobilmottak på sitt 1994-budsjett.

Tabellell nedenfor viser fordelingen av behovet i fylkene. Dersom de omsøkte mottaksstasjonene for 1994 likevel blir bygget, skulle vi nærme oss ca. 240 stasjoner, mens behovet ble anslått til 284.

Det må derfor være tillatt å antyde at problemet med manglende mottaksstasjoner for bobiltoaletter synes å være på vei til å bli løst.

Tømmestasjoner - Behov i 1994

Fylke	Investering	Omsøkt beløp	Antall omsøkt
Akershus	146.000	29.010	1
Aust-Agder	492.000	90.000	3
Finnmark	317 200	48 000	2
Møre og Romsdal	196.630	29.000	2
Nord-Trøndelag	434.000	66.000	3
Nordland	258.000	39.000	2
Oppland	150.000	45.000	1
Rogaland	801.000	147.000	6
Sogn og Fjordane	179.000	27.000	2
Sør-Trøndelag	421.800	63.205	2
Telemark	1.169.350	364.000	6
Troms	769.270	97.610	6
Vest-Agder	200.000	30.000	1
Østfold	250.000	95.000	2
Sum:	5.784.750	1.169.815	39